

ካብ መአዲ ውድድር መሸኪት/ቀዳማይ ክፋል/

/ብፀጋይ ሓድሽ አባል አመራርሓ ቦርድ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ መቐለ /

06-28-15

ከም መእተዊ

ቅድሚ 11 ዓመታት ወርሒ ታሕሳስ 1996 ዓ.ም አብ አዳራሽ ምምሕድዳር ከተማ መቐለ ዓበይትን ናእሽቱን ጀመርትን ነባራትን ከየንቲ ንቕዱስ ተግባር ተአኪብና። አብ ሞያ ስነ-ጥበብ ፍቕርን ሞያን ዘለዎም ዉሑዳት ግዱሳት ትግራዎት ከየንቲ እዮም አተአኻኪቦሙና። እቶም ግዱሳት ትግራዎት ከየንቲ ትግራይ ሰፈር ኪነ-ጥበብ፣ባህልን ታሪኽን ቋንቋን አብነት ምክእላል ሃይማኖት እናሃለወት ኪነ-ጥበብ ብግቡእ ዘይተሃረበላ ምኃና ዝተርድኡ ቁምነገረኛታት እዮም። ስለዚ መስራቲ ዋዕላ ማሕበር ትግራዎት ከየንቲ ከጣይሽ ዘኸእልገንዘባውን ንዋታውን እቶት ንምትእኽኻብ አይተንየዩን። ግዳስ ከካብ ጅቡኦም ገንዘብ አዋጊኦም፣ፍልጠቶም አዋዲዶም፣መእከቢ አዳራሽ ምምሕዳር መቐለ ፈቕዱሎም አማኢት ከየንቲ ፀዊዖም አዕሲሎምዎም። አብቲ አዳራሽ ዝነበረ ተአካባይ ከያኒ ብፍቕሪ የሞገዕ ይሰሓሩኹ። ብአወዳድብኡን ንሞያተኛታት ብእትህቦ ጥብቅናን ካብ ክልሉ ሓሊፋ ብብርኪ ሃገር እትልለ ማሕበር ከምዝምስርት ተአማሚኑ።

ሽቡኡ ናይቲ ፈላጊ መስራቲ ዋዕላ ማሕበር ከየንቲ ክቡር ዕዱም ጋሻ ነባር ተቃላሳይን ሓላፊ ፖቲካዊ ጉዳያት ህ.ወ.ሓት አይተ ቴድሮስ ሓጎስ እዮም። ነባር ተቃላሳይ ቴድሮስ ሓጎስ ኪነ-ጥበብ ብዝተወደበ መልክፁ ንረብሓ ሓፋሽ እንተውዲሉ ውፅኢቱ አድማዒ ምኃኑ ንምግላፅ ተሞክሮታትን መዛግብትን ሆሊዉድ፣ቦሊዉድን ኖሊዉድን ከም ፍልፍል አይተጠቐሙን። ግዳስ ንሶምን ብዖቶምን ዉዲሎም ዝተዓወትሉ ገድላዊ ታሪኽ ኪነ-ጥበብ ዉድብ ህወሓትን ውፅኢቱን ዳኣ አቕረቡ። ነባር ተቃላሳይ ቴድሮስ ሓጎስ አብ መኸፊቲ ዋዕላና ጭቡጣት አብነታት “ኪነ-ጥበብ ንማሕበረሰባዊ ለውጢ” ብመሳጢ አገላልፃ እንተቐርቡልና፣ ተሓበንና...”ኣታ ንሕናውን እባ ብሞያና ንሓፋሽ ወጊንና ብምስራሕ አብዚ ሓምለዎይ ለውጢ ብእነመዝገቦ ዓወት አካል ታሪኽ እዚ ዕውት ወያነ ክንኮን ኢና” ዝብል ተስፋ ሰነቕና።

“ከየንቲ እንተተወዲብኩም ፀገማትኩም ክትፈትሑ ይቐለኩም።መንግስቲ እውን ክድግፈኩም ይጥቀሙ። ብተወሳኺ እቲ ገና ዘይተዘረበሉ ታሪኽ ትግራዎይ ብመዳይ ኪነ-ጥበብ ብዝግላእ ተንፀባርቕዎ ምውዳብኩምን ምእካብኩምን ሓይልን ተስማዕነትን ክህልወኩም ይሕገዝ።” ክብሉ ወሰኹና ነባር ተቃላሳይ ቴድሮስ ሓጎስ።

“ ኪነ-ጥበብ አብ ምዕዋት ካልኣይ ወያነ ግቡኣ ክተበርክት ዝኸኣለት ደጋደገ ብምምዕዳው ዘይኮነስ...አብ ውሽጢ ገዝኣ ኣተኩራ ብምስርሓ እዩ። ንሰኻትኩም እውን ንሃገራዊ ታሪኽኩም፣ፍልጠትኩም፣ተጋድሎኹም፣ባህልኹም፣ቋንቋኹም ዓብዪ ቆላሕታ ሂብኩም ስርሑ። እዚ ምስ እትገብሩ እዩ ህዝቢ ዝቐበለኩም፣ትግራይ ትኸርዐልኩም... ዕግበትን ሓበንን ዝተመልኦ ምምሕያሽ ናብራ እውን ክተረጋግፁ እትኸእሉ” ዝዓይነቱ ብሱል ማዕዳ ብምውሳኽ ውሽጥና ስሒሎምዎ...ኣጉሂሮሙና።

ገሌና ተሳተፍቲ ዋዕላ እውን ሽዑ ንሽዑ ሞላ ክንመልስ ጀሚርና። ንወርቃዊ ታሪኽና፣መንነትና፣ባህልና፣ታሪኽና ቋንቋና ኣልዒልና ገጢምና፣ደሪፍና፣ተዋሲእናን ብመልክዕ ርኢቶ ብሱል ሓሳብ ሂብና ብመንገዲ ጥበብ ሕድሪ ኣያታትናን እናታትናን ኣሓትናን ኣሕዋትና ክምዘይነዕብር ቃል ኣተና።

እንተኾነ እቲ አብ መድረኽ ዝኣተናዮ ቃል አብ ምትግባሩ ክንዲ ዝግበእና ብዘይምስዳርና ጉዕዞና ንዕዞ ኣባሳብዮ ኮይኑ። አብ 1996 ዓ.ም ብዕሊ አብ ኣዳራሽ ማዘጋጃ ቤት መቐለ ዝተጣየሸት ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ክሳብ 1998 ዓ.ም ዘድሚ ስራሕ እንተይሰርሐት ታተ ኢላ። እንተኾነ ተታኺስና እምበር መሊእናስ ኣይሃረስናን። ተበራቢርና ደጊምና ተሳሒልና አብ ወርሒ ነሓስ 1998 ዓ.ም ለባማት፣መስተውዓልቲ፣ ትርጉም ሓላፍነት ኣዝዩ ዝርደኦም ኩርዓት ትግራይ ከየንቲ ሓዊስና አብ ኅልጎል ኣዳራሽ ኣክሱም ሆቴል መቐለ ካልኣይ ዋዕላ ፀዊዕና። ማሕበርና አብ 1996 ዓ.ም እንትትምስረት ዝተረኸቡ ከየንቲ ዝበዝሑ ካብ መቐለን ዙሪያኣን ዝተወፃዱ እዮም ዝነበሩ። እዚ ጌጋ ብምንባሩ ኣሪምና ካብ ኩለን ከተማታትና ሓሊፍና አብ ኣዲስ ኣበባ ዝነበሩ ምኹራት ከየንቲ ኣሕዋትና እውን ክሕወሱ ገበርና።ዝተኸበሩ ፕረሲደንት ትግራይ ዝነበሩ ኣቶ ፀጋይ በርሀን ካልኦት ዓበይቲ መራሕትን አብ ዋዕላና ተረኺቦም። ምትእኽኻብና ስጡም እንተኾይኑ ደገፎም ክምዘይፍለየና ኣረጋጊዖሙልና። ማሕበርና አብ ካልኣይ ዋዕላና ደልዒላ ረጊዓ። ነባርነቶም አብ ዓዲግራት፣መቐለን ኣዲስ ኣበባን ዝኾኑ 11 ኣባላት ቦርድ ተመሪዖም። ነፍስሂር ተጋዳላይ በርሀ ሃይለ አቡ-መንበር፣ ከያኒ ኣለም ፍስሃ ምክትል አቡ-መንበር ክኾኑ ብዝለዓለ ድምዒ ሓላፍነት ሂብናዮም። ክልቲኦም ብኣግባቡ እናመርሑና ብወነ ንቕድሚት ገስጊስና። መንግስቲ አብ ነባር ሕምብርቲ መቐለ ዓይኒ ዝኾነ ቦታ ንቤት ዕሕፊት ሂቡና። ኣመስጊንና ተቐቢልና። ካልኦት ሓደ ማሕበር ቀፃሊ ህልውንኡ ከረጋግፁ ዝኸእሉ ዝተፈላለዩ መምርሕታት፣አሰራርሓታት ብምፅሓፍን ብምትእትታውን ሃለዋት ማሕበርና ኣውሒስና። ብርግዕ እውን ማሕበርና ማሕበር ከየንቲ ትግራይ አብ ሃገርና ካብ ዝተጣየሻ ንጥበብ ዝጥምታ ማሕበራት ሓሙሽተ ዘፈራት (መ-ዚቃ፣ተዋስኦን ፊልምን፣ስነ-ፅሑፍ፣ ስእልን ቅርፃቅርፅን ሰርከስን) ኣጠቓሊላ ዝሓዘት ብሕታዊት ኮይና።

ላዕለዎይ ጠማቲ ማሕበርና ዝኸበሩ ርእሰ ምምሕዳር ዝነበሩ ኦቶ ፀጋይ በርሀ ክኾኑ ጠለብ ምስ ኣቕረብና ብሙሉእ ድሌት ተቐበሉና። ኣብዚ ደው ኣየበልናን 11 ኣባላት ዝርከብዎ ኣማኻሪት ቦርድ ኣጣይሽና። ኣብዚ ቦርድ ዝተካተቱ ኣማኻርቲ ቦርድ ኩሎም ንምርግጋዕ ህላወ ህዝቢ ትግራይ ክበር ተጋድሎ ዝፈፀሙ እዮም። ዶ/ር ሰለሙን ዕንቋይ፣ ዝተኸበሩ ምክትል ርእሰ ምምሕዳር ኪሮስ ቢተው፣ ክብርቲ ሚኒስትር ወ/ሮ ሮማን ገ/ስላሴ፣ ዝተኸበሩ ሓላፊ ቢሮ ትምህርቲ ትግራይ ኦቶ ንበዛይ ወ/ኣረጋይ፣ ዝተኸበሩ ሓላፊ ስራሕቲ ፕሮፓጋንዳ ህውሓት ኢያሱ ተስፋይ፣ ነፍሰሃር ኣርኣያ ዘራህን /ኣርኣያ ሓቦ፣ ነጋዳይ ገ/ሂወት ገ/ሄር ካልኦትን ኣማኻርትና ኮይናም። ሸዑኡ ንሸዑኡ ንቤት ፅሕፈት መጠናኸሪ ዝኾኑ ኣቐሑ ቢሮ ካብ ማሕበር መናእሰይ ትግራይን ካብ ነጋዳይ ገ/ሂወት ገ/ሄርን ተዋሂቡና።

ቀዲልና በብግዚኡ ሽልማት ኪኑጥብብ ንምሃብ ዘኸእል ፈንድ ንምጥያሽ ዘኸእል መማሓደሪ መምርሒ፣ ኣብ ሞንጎ ኣሓት ማሕበራት ባህሊ ትግራይን ከየንቲ ትግራይን ምድርራባት ስራሕ ዘወግድ ተኸታታሊ ዘተ፣ ኪኑጥባዊ ውድድር ኣብ ሞንጎ ተምሃሮ ኣብያተ ትምህርቲ ትግራይ፣ ክረምታዊ መደብ ኪኑጥብብ ኣብ ሞንጎ ጉጅለታት ኪኑጥብብ መቐለን ከምኡ እውን፦

- ኣዳራሽ ምምሕድዳር ከተማ መቐለ ብኪራይ ወሲድካ ፊልምታተ ብምርኣይ ካብ ዝርከብ እቶት ዋና ቤት ፅሕፈት ምጥንኻር፤
- ኣብ ታሪኽ ኪኑጥብብ ትግራይና ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ታሪኽ ሽል ሽልማት ኪኑጥብብ ሃገርና ኣዝዩ ዝናኣድ ምዃኑ ዝተመስከረሉ ውድድር መሸኪት / መድረኽ ሽልማት ኪኑጥብብ ትግራይ/ ብምክያድ ንዝተፈላለዩ ብዘፈራት መፃሕፍቲ ሽዱሽት፣ብፊልም 11፣ብስእሊ ሰለስተ፣ብሙዚቃ 18፣ ካብ ብሂረሰባት ኢሮብን ኩናማን ሽዱሽተ፣ኣብ ዕቤት ኪኑጥብብን ቋንቋን ትግርኛ ርኡይ ኣበርክቶ ዝነበሮም 17 ውልቀሰባትን ትካላትን ብድምር ን68 ነባራትን ሓዳሽትን ከየንትን ደገፍቲ ኪኑጥብብን ሸለምና። ነቲ ሽልማት ዝወፃለ ኣስታት 800 ሚእቲ ሸሕ ብር ዝፅጋዕ ንመንግስቲ ትግራይ ኣእሚንና ረኺብና፤
- ብሂራዊ ክልላዊ መንግስቲ ትግራይ ንትንሳኤን ምዕባለን ኪኑጥብብ ብመሰረት ዝሃቦ ጠመተን ዝኣተዎ ቃልን ኣብዚ መዳይ ዝውዕል ዝተወሰነ ገንዘብ ፈቐዱ። እዚ ፈንድዚ ዝመሓደረሉ መምርሕን ስርዓትን ብማሕበር ከየንቲ ትግራይ ነቲ መምርሒ ብእዋኑ ኣዳሊና ኣቕረብና። መንግስቲ ተቐቢሊ ኣዕዲቐዎ። እቲ ዝተፈቐደ ገንዘብ ድማ ኣብ መወዳእታ በጀት ዓመት 1999 ዓ.ም ናብ ቁፅሪ ሒሳብ ማሕበር ኣታዊ ገይርና፤
- ከምኡ ድማ እቲ ማሕበር ንመካየዲ ስራሕ ዋና ቤት ፅሕፈት ቀዋሚ በጀት ክምደበሉን፣እቲ ካብ መንግስቲ ንከየንቲ ዝዋሃብ ሽልማት ድማ ቀፃልነት ክህልዎ ኣመቻቸና፤
- ምስ ትካል ቴሌቪዥን ኢትዮጵያ ክፍሊ ቋንቋ ትግርኛ ብምትሕብባር በዓል ግንቦት 20/1999 ዓ.ም ብፍሉይ ክኸበር ገይርና፤

- ብሓፈሻ እዚ ሐዚ ዘሎ መልክዕ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ክፍጠር ገይርናን፤

ኣብ 1999 ዓ.ም ዝተመረፀ 11 ኣባላት ዝርከብዎ ሦርድ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ንስራሕ ዝውፈ።ዘቐርቦ ብሱል ሓሳብ ብመንግስቲ ገዚፍ ተቐባልነት ዝረክብን ነበረ። እቲ ኣብ 1999 ዓ.ም ዝተመረፀ ሦርድ ዝሰርሑ ከየንቲ ተጋሩ ክተባብዑን ክሸለሙን ኣለዎም ኢሉ ብዘመቻቸዎ መሰረት ብማሕበር ከየንቲ ብውድድር ዝተመዘዙ 23 ፍርያት ኪጉጥቡ ተታባቢዮም። እዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ቁምነገር ዝዓመመ ማሕበር እምበኣር ዝሓለፈ ወርሒ ታሕሳስ 2007 ዓ.ም 11 ዓመቱ ደፊኑን ኣሕሊፉን ኣሎ።

ማሕበርና ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ወርሒ ታሕሳስ 2005 ዓ.ም ኣብ መኣከቢ ኣዳራሽ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስቲ ትግራይ ሳልሳይ ሓፈሻዊ ዋዕላ ብምክያድ ነቲ ማሕበር ዝመርሖ 11 ኣባላት ዝርከብዎ ሦርድ መሪፀ እዩ። ሳልሳይ ሓፈሻዊ ጉባኤ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ቅድሚኡ ካብ ዝተኻየዱ ጉባኤታት ዝሕሸ ምድላው ዝተገበረሉ፣ካብ ኣዲስ ኣበባን መላእ ትግራይን ዝተወፃፀኡ ከየንትን ካብ ዝተፈላለዩ ኣብያተ ዕዮ መንግስቲ ዝተወከሉ ብርክት ዝበሉ ዕድማት ብድምፅን ብተዓዛብነትን ዝተሳተፉሉ፣ ካብ ዘፈራት ስእሊ፣ሙዚቃ፣ስነ-ፅሑፍን ያታን ተዋስኦን ፊልምን ዝተኸሸኑ ጥበባት ዝቐረብሉ ለባም ዋዕላ ነይሩ።

ኣብ ሳልሳይ ጉባኤ እቲ ማሕበር ዝተረኸቡ ከየንቲ ብነፃን ግልፅን ብድምፃም ንዝመረፀዎም ኣባላት ኣመራርሓ ሦርድ ብዙሓት ዕዮ ገዛታት ሂደምዎም። ካብቶም ዕዮታት ገዛ እቲ ማሕበር ዝመሓደረሉ ሕጊ ምምሕያሽ፣ዓርሱ ብዓርሱ ክኢሉ ክኸይድ ዘኸእሎ እቶት ዝረኸበሉ ባይታ ክመቻቹ፣ኣባላት ዝርብሕሎም ፕሮጀክታትን ሓሳባትን ክመገዙ ዝበሉን ካልኦትን ይርከቡዎም።

ኣብ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ ኣመራርሓ ሦርድ ብመሰረት ዝተቐበሎ ሕድሪ ከየንቲ ቀዳማይ ስርሑ ዝገበሮ ሕገ ደንቢ ማሕበር ምምሕያሽ እዩ ነይሩ ብኣግባቡ ድማ ተወጊኑ። ካልኣዊይ ስርሑ ዝገበሮ ድማ እቲ ማሕበር ኣባላቱ እናጠቐመ ተጠቓሚ ዝኸነሉ መምርሒ ፕሮጀክታት ምንፃር ነይሩ። እዚ መስርሕ ቅድሚኡ ዝነበሩ ኣባላት ሦርድ ዝጀመርዎ ምጥንኻርን ምምሕያሽ ማእኸል ብምግባር ተፈፂሙ።

ብኣውርኡ ድማ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ቅድም ክብል ኣብ ሕጉ ብዝነፀሮ መሰረት ኣብ መዋቕሩ ክፍልታት ሙዚቃ፣ስእልን ቅርፃ ቅርፅን፣ስነ-ፅሑፍን ያታን፣ተዋስኦን ፊልምን ዝብሉ ኣርባዕተ ክፍልታት ከምዝጣየሹ የቐምጥ። ይኸን እምበር እዚ እቲ ማሕበር ካብ ዝጣየሸ ንትሸዓተ ዓመታት ክሳብ 2005 ዓ.ም ተግባራዊ ኣይኮነን። እቲ ኣብ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ ሦርድን እቲ ኣብ መዋቕር ዝተቐመጠ ምጥያሽ ክፍልታት ተግባራዊ ዝገብር መምርሒ ብምሕንፃፅን ብምፅዳቕን ተግባራዊ ገይሩዎ። በዚ እውን ቅድሚኡ ተራእዩ ብዘይፈልጥ ኣብ ኣመራርሓ ሦርድን

ቤት ፅሕፈትን ተኣኪቡ ዝነበረ ስልጣን ናብ ኣርባዕቲአን ክፍልታት ወሪዱ ቅድሚኡ ዘይተሰርሑ ሓደሽቲ ስራሕቲ ዝሰርሕሉ ኩነታት ተመቻቻዮን ተወጊኑን። ከም ሓደ ዓብዪ ኣብነት ገይርካ ዝውሰድ መስዋእቲ ናይ ልሂቃን ልሂቅ ተጋዳላይ መለስ ዜናዊ ንምዝካር፣ኣብ ፅባሓት መስዋእቲ ዝተኻየደ መበል 11 ጉባኤ ህ.ወ.ሓ.ት “ጉባኤ መለስ ንዕብየትን ዝላን!!” ንምፅምባል ዝተሰርሑ ዓበይቲ ጥበባዊ ስራሕቲ ኣብ ጉዕዞ ታሪኽ ማሕበርናን ኪነጥቡብ ትግራይን ዝዜፍ ቦታ ሒዞም ዝዝከሩ እዮም።

ማሕበርና ካብቶም ካልኣት መሰል ማሕበራት ብዝገደደ ብዝበሃል ናይ ሰብ ሓይልን ናውትን ሕፅረት ከምዘለዎ ይፍለጥ። ብፍላይ ኣብ መዳይ ሕፅረት ናውቲ ዘሎ ፀገም ንምቅላል ኣብ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ ቦርድ ምስ ሓገዝቲ ብዝፈጠሮ ፅቡቕ ርክብ ልዕሊ 175 ሽሕ ብር ዋግኦም 10 ኮምፒተራት፣ሓደ ፎቶ ኮፒ፣ሓደ ፋክስን ካብ ዩኒቨርስቲ መቐለን ቢሮ ስቪል ሰርቪስ ክርከብ ገይሩ እዩ።

ኣብ ክልልና ይኹን ብደረጃ ሃገር ንኣህጉርናን ዓለምን ዘገረመ ሓምለዎይ ልምዓት ይሳለጥ ኣሎ። ነዚ ሓምለዎይ ልምዓት ተረዲእኻ ብኣግባቡ ኣብ ምግላፅን ኣብ ምትንታንን እጃም ኪነጥቡብ መተካእታ ይርከቦ እዩ ዝበሃል ኣይኮነን። ስለዚ ከየንትና ግንዛብኦም ከዕብዩ ናብ ግድብ ህዳሰ ኣባይ ዝተኻየደ ጉዕዞ ካልእ ንጥፊት እዚ ኣብ ሳልሳይ ሓፈሻዊ ጉባኤ ዝተመረፀ ኣመራርሓ ቦርድ እዩ።

ካብ ዝጣየሽ ልዕሊ 50 ዓመታት ዘቐፀረን ክኢላታት ድርሰት ፅሑፍ ጥራሕ ሒዞ ዝጓግዝን ማሕበር ደረሰቲ ኢትዮጵያ ዓሚ ብስም “ሊቀሊቃውንቲ ኣቦ ዜማ ዓለም ማህሌታይ ቅዱስ ያሬድን ፈላስፋ ዘርኣያዕቆብን” ዘሰመዮ ታሪኻዊ ዑደት ኣብ ታሪኻዊት ትግራይና ኣካይዱ ነይሩ። ድሕሪ መልሲ ዑደቱ ድማ ተወሳኺ መብርሂታት ዝደልዮሎም ሕቶታት ኣልዒሉ ምስ ላዕለዎት ኣመራርሓ ክልልና ማሕበርናን ዘትዩ። ማሕበርና እውን ምስ ዝምልከቶም ኣካላት ብምውዳድ “ ስነ-ፅሑፍ ትግርኛ ኣብ ዕቤት ስነ-ፅሑፍ ኣምሓርኛ ዝነበሮ እወንታዊ ኣበርክቶ” ብዝብል ርእሲ ዓውደ ዘተ ብምክያድ ኣባላት ማሕበር ደረሰቲ ኢትዮጵያ ዓብዪ ግንዛብ ክረኽቡ ገይሩ። ድሕሪ እዚ ኣባላት ማሕበር ደረሰቲ ኢትዮጵያ ናብ ቦቶኦም ምስተመለሱ ኣብ ትግራይ ዝረኣዩዎን ዝተግዘቡዎን ኣመልኪቶም ኣብ ሚድያታት ሕትመትን ምስልን ድምፅን ሃገርና ሰፋሕቲ ፅሑፋትን መደባትን ኣቕሪቦም እዮም።

ከየንቲ ትግራይ ብምኽንያት ስራሕ ካብ ሃገርና ሓሊፎም ኣብ ዝተፈላለያ ሃገራት ዓለም ተዘሪኦም ይርከቡ። ነቶም ኣብ ደገ ዘለው ምውዳብ ክብድ ዝብል ምስ ምጅኑ ተኣሳሲሩ ንቐፃሊ እኳ ዝሕሰበሉ እንተኾነ፣እቶም ኣብ ከም ኣዲስ ኣበባ ዘለው ኣብ ፅላል ማሕበርና ክግስሉ ዝተገበረ ፃዕሪ ተሰፋ ብዝህብ መልክዑ ተወጊኑ እዩ። በዚ እውን ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ጩንፈር ኣዲስ ኣበባ

ብዕሊ ተጣይሹ፣ ድሕሪ ምጥያሹ ንስድራ ቤት ነፍሰሃር ስሙይ ባህላዊ ሙዚቀኛ አንበሳ ተኸለ እቶት ንምትእኸኻብ ኣብ ዝተኻየደ ስነ-ስርዓት መሪሖን አዐዊቱን። እዚ እውን ውፅኢት እቲ ኣብ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ አመራርሓ ቦርድ እዩ።

ካሊእ ክጎልፀፀ ዝግበኦን መንግስቲ ትግራይ ንማሕበርና ዝህቦ ቆላሕታ ዓብዪ ምኅኑን ዘመላኸት ድማ ቅድም ዓሚ ሰነ 15/2005 ዓ.ም ኣብ መዓልቲ ዝኸሪ ሰማእታት ምስ ዝኸበሩ ርእሰ ምምሕዳር ክልልና ኣቶ ኣባይ ወልዱ ዝተኻየደ ዘተ እዩ። ኣብ'ቲ ዘተ ኪነ-ጥበብ ኣብ ምዕዋት ብረታዊ ቃልስና ዝነበሮ እጃም፣ጥንታዊት ትግራይ ጥንታዊ ሃፍቲ ኪነ-ጥበብ ከምዝነበራን ከምዘለዋን፣ኪነ-ጥበብ ኣብ ምዕዋት ብረታዊ ቃልስና ዝነበሮ ዘይትካእ እጃም ኣብ ልምዓታዊ ጉዕዞና ክደግሞ ከምዝግባእ፣ኪነ-ጥበብ ትግራይ ንምዕባይ ዝሕገዙ ደረጃኦም ዝሓለዉ ኣዳራሻትን ክሳብ በዓል ሓሙሽተ ደብሪ ዝበፀሕ ኩለመዳይ ንጥፊታት ኪነ-ጥበብ ዘተኣናግድ ህንፃ ቀዋሚ ቤት ፅሕፈት ማሕበር ክካየድ ከምዘለዎ፣ ኪነ-ጥበብ ሓጋዚ ልምዓት ጥራሕ ዘይኮነስ ባዕሉ ልምዓት ኮይኑ ክቕፅል መንግስቲ ክህቦ ዝግባእ ልቓሕን መተባብዕን፣ ኣብ ሞንጎ መዳርግቲ ኣካላት (ማሕበር ከየንቲ፣ማሕበር ባህሊ ትግራይ፣ ቢሮ ባህልን ቱሪዝምን) ዘሎ ናይ ስራሕ ምምሰሳላት ተነጻሩ ሃፍቲ ህዝብን ሃገርን ብዘየባኸን ኣገባብ ክካየድ፣ ዝብሉን ካልኦት ጉዳያትን ብመልክዕ ሕቶን ርእሶን ተላዒሎም። ነቶም ብከየንቲ ዝተልዓሉ ሕቶታት ብዝኸበሩ ርእሰ ምምሕዳር ኣባይ ወልዱ ሰፊሕ መብርሂ ተዋሂቡሎም። ነቶም ካልኦት ሕቶታት ንምምላስ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ፣ቢሮ ባህልን ቱሪዝምን መንግስቲ ትግራይን ዝወከሉ ኣባላት ዝርከቡዎ ኮሚቴ ተጣይሻ ውፅኢታዊ ስራሕ ኣብ ምዕማም ትርኩብ። እዚ ዓይነት ዘተ ኣብ ታሪኽ ማሕበርና ፈላግይን ንጥንካሪ ማሕበርና ተወሳኺ ሓይሊ ዝፈጠረን ኮይኑ ይጥቀስ።

ምስ ዝኸበሩ ርእሰ ምምሕዳር ክልልና ኣቶ ኣባይ ወልዱ ኣብ ዝተኻየደ ዘተ ብመሰረት ዝተኣተወ ቓል ስዒቡ ንሃገርን ንህዝብን ዝረብሕ ተግባር ዝፈፀሙ ከየንቲ በብዓመቱ ዝዝከርሉ ኣፍልጦን ሽልማትን ዝረኽቡሉ መዓልቲ ንምንፃር ቦርድ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ምስ ኣባላቱን ደገፍቱን መሳርሕቱን ተኸታታሊ ዘተ ድሕሪ ምክያድ በብዓመቱ መስከረም 15 “መዓልቲ ከየንቲ” ተባሂሉ ክስየም ተወሲኑ እናተብዓለ ይርከብ። መሸኪት (መድረኽ ሽልማት ኪነ-ጥበብ ትግራይ) እውን ነቶም ህዝብን መንግስትን ዝሃቦም ሓላፍነት ክፍፀሙ እንትጉዳዙ ብሃንደበታዊ ሓደጋ መኪና ብጅምላ ዝሰኣንናዮምን፣ ንዕቤት ኪነ-ጥበብ፣ቋንቋ፣ባህልን ትግራይ ኣበርክቶ ንዝገበሩ ኩሎም ከየንትና ንምዝካር በብጊዚኡ መስከረም 15/ ክካየድ ዝተወሰነ እኳ እንተኾነ፣ሎምዘበን ንመሸኪት መሳለጢ ዝኸዉን ገንዘብን ንዋትን ንምትእልላሽን፣ ብስንኪ ካልኦት ተደራረብቲ መንግስታውን ህዝባውን መደባትን ሰነ 20/2007 ዓ.ም ተኻይዱ እዩ።

አብ ትሕቲ ፅላል ማሕበርና ዝተወደቡ ከየንቲ አብ ዘይሕጋዊ ስደትን መዘዛቱን ብብርዖም፣ ብድምዖምን ብብሩሾምን ክሰርሑ ዝተወሃቦም ዕዮ ተግባራዊ ንምግባር ተንቀሳቂሶም እዮም። እዚ መደብ ብምዕዋት ኣቢልካ ትግራይ መናእሰይ አብ ዘይሕጋዊ ስደትን መዘዛቱን ዘለዎም ግንዛብ ከዕብዩ፣ ንስደት ምድረ ሰሃራን ምድረበዳን ተፀይፎም ምድራዊት ገነት አብ ዝኾነት ዓዶም ደኺሞም ሰሪሖም ክልወጡን፣ ካብ ሃገር ናብ ሃገር ክሰጋገሩ እንተደልዮም እውን ሕገ-መንግስታዊ መሰሎም ብዘኸብር መልክፁ ዉሑስን ሕጋውን መንገዲ ክጥቀሙ ዘለዓዕሉ ፕሮጀክታት ኣሳሊጡ እዩ። ሓዲኡ ፕሮጀክት ኣባላትና ምስ ማሕበርና ብሓባር ኮይኖም ዝዓመሙዎ፣ እቲ ካልኣይ ፕሮጀክት ድማ ብሓልዮት ማሕበርና አብ ክልተ ምዕራፋት አብ ሸሞንተ ወረዳታት ትግራይ ዝፍፀም ኮይኑ (ሓዲኡ ምዕራፍ አብ ወረዳታት ራያዓዘቦ፣አዕቢወምበርታ፣አሕፈሮምን መቐለን ብዓወት ተኻይዶ ተዛዚሙ እዩ) ካልኣት መዳርግቲ ኣካላት ዝተሳተፉሉ፣ ብሓፈሻ አብ ክልቲኦም ፕሮጀክታት ልዕሊ 1000,000.00 (ሓደ ሚሊዮን) ብር ብምንቅስቓስ ልዕሊ 350 ኣባላትና ብብዘርፎም ተሳተፍትን ተረባሕትን ዝኾንሉ እዩ።

አብ ዓውድታት ኪኑጥቡብ ተስፋ ወሃብቲ ስራሕቲ አብ ምዕማም ዝርከብ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ፣ ኪኑጥቡብን ኑቲ ሞያ ዝኸሸኑ ከየንትን ዝግበኦም ክብሪ ክረኽቡ፣ ኪኑጥቡብ ልምዓት ኮይኑ ልምዓት ከሳልጥ፣ አብ ወፍሪ ሓምለዋይ ልምዓት መዓንጥኡ ሸጥ ኣቢሉ አብ ምርብራብ ንዝርከብ ህዝቢ ክመርሕን ከነቓቕሕን ዘኸእሎ ዝእመን ልሳን እኳ እንተሃለዎ፣ ስሩዕ ፕሮግራም ፊደላ ሃልዶም ዝበለፀ ስራሕ ክሰርሕ ግድን ስለዝኾነ፣ማሕበርና ምስ ድምጺ ወያነ ትግራይ ብምትሕብባር አብ ሰሙን ሓደ ጊዜ ዝፍኖ ፕሮግራም ፊደላ ካብ ዝጅምር ደጊም ፀኒሑ ኣሎ። እዚ እውን ካልእ ፍርያት እቲ አብ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ ኣመራርሓ ቦርድ እዩ።

አብ ዝሓለፈ ወርሒ ለካቲት 2006 ዓ.ም ትግራይና እትሕበነሉ ተጋዳላይ፣ጋዜጠኛን ከያንን ተመንጢላ እያ። ነፍስሃር ተጋዳላይ፣ጋዜጠኛን ከያኒን በርሀ ሃይለ (በርሀ ዓዴት)። ስሙይን ውፍይን ተጋዳላይ፣ጋዜጠኛን ከያኒን በርሀ ሃይለ ባቲ አብ ብረታውን ሓምለዋይን ተጋድሎ ንውድቡን ንህዝቡን ዘወፈዮ ዘይሃስስ ወፊያ ወትሩ እናተዘከረን እናተኾሎ ዝነብር እዩ። ብፍላይ ማሕበር ከየንቲ ትግራይ አብ ምጥንኻርን ከየንቲ ብሞየኦም ዝግበኦም ኣፍልጦን ክብርን ክረኽቡ ዝሰርሑ ስራሕ ድማ ዛጊድ መተካእታ ዮብሉን። ማሕበርና ኣሰር እዚ ውፍይ ወዲ ህዝቢ ዝኾነ ተጋዳላይ፣ጋዜጠኛን ከያንን ስዒቦም ንፅባሕ ዘፀወዎም ሓወልቲ ዝተኸሉ ተካእቲ ክፍጠሩን፣ስድርኡ ድሕሪ መስዋእቲ ህዝቢ ግቡእ ክብርን ክንክን ክገብረሎም ዘለዓዕልን ልዕሊ 195 ሽሕ ብር ንምውፋይ ቃል ዝተሓተወሉ ዕዉት መድረኽ ኣሳሊጣ እያ። እዚ እውን ካሊእ ተጠቃሲ ንጥፈት ኣብቲ ሳልሳይ ጉባኤ ዝተመረፀ ኣመራርሓ ቦርድ እዩ። አብ መወዳእታ ዓመት 2006 ዓ.ም ዝተሳለጠ ፈላጊ ፌስቲቫል ዳስፖራ ትግራይ አብ ትግራይ፣ሎምዘበን ዝተሳለጠ መበል 40 ዓመት ፅምብል ልደት ህወሓት አብ ምዕዋት ማሕበርና ዘይትካእ ኣበርክቶ ገይሩ።

ብቐንዱ ድማ ስልጠናታት ብምምችቻውን ዝተረኸቡ ዕድላት ብምጥቃምን ኣባላት ማሕበርና ንስራሕቲ ምህዞም ዝሕግዞም ተወሳኺ ፍልጠት ኣብ ዝረኽቡሉ ክሳተፉ ገይሩ። ብአጠቓላሊ እዚኦምን ካልኦት ዘይተጠቐሱን ስራሕቲ ካብ ድሕሪ ታሕሳስ 2005 ዓ.ም ናብዚ ተዓሚሞም ኣለው። ድማር ናይዚኦም ጉዕዞ ማሕበርና ብዝተጠናኸር ኩነታት ንቕድሚት ይግስገስ ኣሎ።

ማሕበርና እቶም ልዕል ኢሎም ዝተዘርዘሩ ስራሕቲ እኹላትን ዘዕግቡን እዮም ኢሉ ኣይወስድን። እኳዳኣስ ልዕሊ እዚኦም ተዓፃፃፋይ ዝኾነ ስራሕቲ ክዕመም ነይሩዎ ኢላ ትኣምን። ከምዚ ከይከውን ግን እቲ ካብ ካልኦት ብቦርድ ዝመሓደሩ ማሕበራት ብዝተፈለየ መልክዑ ዳርጋ መዓልቲ መዓልቲ ብምርኻብ ዕግበት ኣባላት ንምምላእ ላዕልን ታሕትን ዝብል ቦርድ ንዓቕሙን ተወፋይነቱን ዝፈታተኑ ፀገማት ገጢሞምዎ እዮም።

ኣብ ክሊ ስራሕ ፀገም እንተጋጥም፣ነቲ ፀገም ኣሊኻ ዝሕሸ ስራሕ ምስራሕ ናይ ሓደ ሓላፍነት ዝወስድን ሕቡን ኣመራርሓን ባህሪ እዩ። ኣመራርሓ ቦርድን ስራሕተኛታት ቤት ሕፅፈትን ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ሰነ 20/2007 ዓ.ም ካብ መንግስትን ህዝብን ትግራይ ብዝተገበረሉ ድጋፍ ህዝቢ፣መንግስትን ትግራይ ከየንትን ዝኾርዕሉ...ብብርኪ ሃገር እውን ከም ኣብነት ተገይሩ ክውሰድ ዝኸእል 70 ከየንትን ደገፍቲ ኪኑጥቡብ ትግራይን ኣፍልጦ ዝረኽቡሉ መድረኽ ሽልማት ኪኑጥቡባት ትግራይ ኣሳሊጡ ኣሎ። ኣብ ቀፃሊ መልክዕን ኣፈፃፀማን እቲ መድረኽ ሽልማትን እወንትኡን ሕፅረታቱን፣ደገፍ መንግስትን መዳርግትን ፣እቲ ማሕበር ሕዚ ካብ ዘለዎ ናብ ዝሕሸ ብርኪ ክሰጋገር ክተኣታትዎም ዝግባእ ነጥብታትን ኣትኩረ ክፅሕፍ እዩ። ኣብ ዘዘለናዮ ሰላም ወሰናይ።

//////

(ንዝኾነ ይኹን ሓበሬታ welwalo_waw@yahoo.com ምጥቃም ትኸእሉ)